

Samenwerken aan een duurzame N33-Midden

De samenwerkingspartners van het project N33-Midden slaan de handen ineen om de (meest duurzame rijksweg in Nederland) te realiseren. Alle partijen hebben de gezamenlijke ambitie om dit project op verschillende thema's duurzaam uit te voeren. Bijvoorbeeld op het gebied van sociale relevantie, circulaire grondstoffen, energie en biodiversiteit.

Eems Dollard

Slibblikken uit Eems Dollard gebruiken.

N33 Groningen

Circulaire grondstoffen

Wat kunnen we hergebruiken bij de aanleg van de N33-Midden? Hierbij kun je denken aan het hergebruik van asfalt, verkeersborden van hout of lichtmasten van bio composiet. Een ander voorbeeld zijn de slibblokken uit de Eems Dollard. Deze bouwblokken kunnen geschikt zijn bij de aanleg van deze weg.

Hectometerpaaltjes van biocomposiet

Houten geleiderail

N33 Li
43,0

Biodiversiteit

Bij de aanleg van de N33-Midden hebben we oog voor de natuur. Samen met landbouwers kijken we bijvoorbeeld naar de mogelijkheden van dier- en plantvriendelijk bermbeheer. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor een ecologische verbindingszone zodat dieren veilig kunnen oversteken.

Samen komen we er wel uit!

Ik word gehoord!

Ik heb een idee!

Sociale relevantie

De N33 kan meer zijn dan alleen een weg. Op welke manier kan het project aansluiten in de omgeving? Bijvoorbeeld door met zonnepanelen energie op te wekken voor omwonenden. Zien mensen in de omgeving kansen waarop het project kan aansluiten? Alle ideeën zijn welkom!

Elektrische machines

Energie

Hoe kunnen we zorgen dat we zo min mogelijk energie verbruiken tijdens het project? Waar kunnen we winst behalen als het gaat om transport en productie? Bijvoorbeeld door vrachtwagens met bouwmaterialen of andere productiemiddelen zo min mogelijk kilometers te laten rijden. Bovendien werken we zoveel mogelijk met elektrische of hybride machines.

Zo min mogelijk energie verbruiken tijdens de aanleg van het project.

Intentieverklaring

N33-Midden: Een icoon van duurzame verbondenheid

De N33 Midden is de toegang van Energyport Groningen en loopt van Zuidbroek tot en met Appingedam/Delfzijl.

De provincie Groningen, Rijkswaterstaat, gemeente Midden-Groningen, gemeente Appingedam, gemeente Delfzijl, Groningen Seaports, Stichting BuildinG, Natuur en Milieufederatie Groningen, Groninger Energiekoepel (GrEK) en de New Energy Coalition werken nauw met elkaar samen aan het project N33 Midden. Daarbij wordt altijd de verbinding gezocht met de omgeving en gebruik gemaakt van de kennis en ontwikkelkracht van burgers, lokale/regionale bedrijven en de aangrenzende (aspirant) leden van GrEK: Duurzaam Menterwolde, Broukster Energie Coöperatie i.o., Coöperatie Steendam, Coöperatie Duurzaam Duurswold en Stadscoöperatie Eendracht.

De gezamenlijke ambitie is om de eerste rijksweg van Nederland te realiseren, waarvan het energiegebruik van de aanleg en het onderhoud volledig wordt gecompenseerd door duurzame energie. In concrete zin zou dit betekenen dat dit het eerste project van Rijkswaterstaat is met een MKI 0 (milieukostenindicator) ambitie. De weg dient óók een icoon van duurzaamheid te worden met waarin de aspecten zoals sociale relevantie, het gebruik van circulaire grondstoffen en biodiversiteit zijn opgenomen.

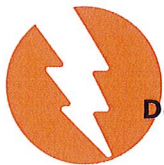
Partijen streven er naar dat de weg niet alleen een levensader is voor de bereikbaarheid van het gebied, maar dat de weg de samenleving óók verbindt in figuurlijke zin, met positieve bijkomende effecten voor de economie, sociale cohesie en de leefbaarheid in het gebied.

Het tot een icoon van duurzaamheid verheffen van de N33 Midden lukt alleen als alle betrokken organisaties over de grenzen van hun eigen reikwijdte van handelen, gaan samenwerken.

Het gedachtengoed van deze samenwerking vindt zijn weerklank in deze intentieverklaring. Deze intentieverklaring beoogt te schetsen welke intenties de ondertekenaars hebben en welke verantwoordelijkheid zij daarvoor nemen en beoogt óók uitnodigend te zijn voor partijen die zich in een later stadium willen aansluiten.

Doelen algemeen:

- De provincie Groningen en Rijkswaterstaat gaan gezamenlijk onderzoeken hoe een vorm van samenwerking tot stand kan worden gebracht waarmee de duurzaamheidsambities in een goed gecoördineerd/begeleid participatief proces tot realisatie gaat worden gebracht.
- De provincie Groningen, Rijkswaterstaat, Groningen Seaports en de gemeenten Midden-Groningen, Appingedam en Delfzijl gaan de koppelkansen op het gebied van duurzaamheid tussen het project, andere overheden, ondernemingen en burgers en bedrijfsleven optimaal inventariseren en faciliteren;
- Partijen streven er naar de N33 Midden hét voorbeeld en presentatiemiddel te laten zijn van een variatie aan goed landschappelijk ingepaste energielandschappen;
- Partijen onderzoeken op welke onderdelen het project als 'launching customer' kan dienen waarmee de N33 ontwikkelaars van innovatieve duurzame producten een eerste marktintroduktie kan worden geboden;
- De provincie Groningen gaat:
 - eigen stimuleringsprogramma's actief aan dit project koppelen (te denken valt o.a. aan innovatieprogramma's, energieprogramma, programma landelijk gebied, programma circulaire economie, Groninger Energiefonds, etc.);
 - capaciteit beschikbaar stellen om deze koppeling actief van integraal accountmanagement te voorzien;
- De provincie Groningen en Rijkswaterstaat spreken uit dat innovatie op het gebied van business concepten, diensten, systemen, producten en materialen een belangrijke randvoorwaarde is om de ambitie op gebied van duurzaamheid met de N33 te realiseren. Rijkswaterstaat, provincie Groningen, BuildinG en New Energy Coalition gaan onderzoeken of en hoe een samenwerking gestalte kan krijgen waarbij aandacht is voor:
 - Innovatievraagstukken gekoppeld aan partijen binnen de netwerken van BuildinG en New Energy Coalition;
 - Een mogelijke adviserende rol van BuildinG ten behoeve van een platform voor kennisontwikkeling en -deling, zodat de verdubbeling ook in bredere zin bijdraagt aan een innovatieve en duurzame regio en nieuwe product-markt combinaties in een duurzame en circulaire infra-sector.

Doelen energie

- De provincie Groningen en Rijkswaterstaat spreken de intentie uit dat de N33 Midden volledig energie neutraal wordt aangelegd. Dit betekent dat naast het energieverbruik van de weg ook het verbruik van de aanleg ervan wordt gecompenseerd.
- Rijkswaterstaat spreekt de intentie uit de overhoeken in het tracé aan de lokale leden van GrEK en bedrijven beschikbaar te stellen als locatie voor zonnepanelen,
- De provincie Groningen en de gemeenten Midden-Groningen, Appingedam en Delfzijl gaan onderzoeken of de ruimtelijke kaders langs de weg zodanig kunnen worden aangepast dat het voor de lokale leden van GrEK, Groningen Seaports en andere belangstellenden mogelijk wordt om, met inachtneming van passende landschappelijke inpassing, hernieuwbare energie op te wekken ten behoeve van de lokale/regionale levering aan burgers en bedrijven;
- De provincie Groningen, Rijkswaterstaat, Groningen Seaports en GrEK gaan in gezamenlijkheid onderzoeken op welke wijze het opwekken van hernieuwbare energie kan worden vormgegeven. Hierbij worden de lokaal aangrenzende energiecoöperaties Duurzaam Menterwolde, Broukster Energie Coöperatie i.o.,

Duurzaam Duurswold, Coöperatie Steendam en Stadscoöperatie Eendracht en eventuele andere inzetbare leden van GrEK actief betrokken.

- De provincie Groningen en Rijkswaterstaat gaan de markt middels gerichte aanbestedingscriteria uitdagen duurzaamheidsaspecten mee te nemen in lijn met de ambitie duurzaamheid N33. Dit onder andere door:
 - een zo laag mogelijk energieverbruik bij de aanleg van de weg
 - het verlagen van het energiegebruik in de gebruiksfase met bestaande en met nieuwe, innovatieve technieken. Hierbij valt bijvoorbeeld denken aan (niet limitatief): innovatief asfalt, warmte en koude uitwisseling met de weg, innovatieve verkeerstechnieken, adaptieve verlichting bij op- en afritten, energieopwekking door het rijden op de weg etc.

Doelen Circulair

De provincie Groningen en Rijkswaterstaat gaande markt middels gerichte aanbestedingscriteria uitdagen:

- zo maximaal mogelijk gebruik te maken van circulaire grondstoffen bij de toepassing van wegmeubilair, in de constructie van het wegdek en kunstwerken, rekening houdend met wat in de huidige actualiteit technisch en economisch haalbaar is;
- de vrijkomende grondstoffen zo maximaal mogelijk opnieuw in te zetten in het project en wanneer dit niet mogelijk is in de omgeving;
- de bij N33-Midden vrijkomende biomassa uit de bermen zoveel als mogelijk circulair aan te wenden. Hierbij wordt er naar gestreefd een optimum te vinden tussen biomassa en biodiversiteit;
- gebruik te maken van lokale/regionale grondstoffen en circulaire innovaties zoals bijvoorbeeld het gebruik van slibblokken van Eems Dollard slib;

Doelen Biodiversiteit

- De provincie Groningen en Rijkswaterstaat gaan onderzoeken of en hoe:
 - bermenbeheer kan bijdragen aan het vergroten van biodiversiteit;
 - de zone rondom het afwateringskanaal ingericht kan worden als een ecologische verbindingszone.

Doelen Sociale Relevantie

- De provincie Groningen en de gemeenten gaan, in overleg met GrEK en de lokale energiecoöperaties, gezamenlijk de mogelijkheden van een sociale postcoderoos te onderzoeken met als doel óók mensen met een geringe financiële draagkracht te kunnen laten participeren.
- Ruimte bieden voor innovatie geluidsmaatregelen in een pilotsituatie geluidsbelasting op locaties met een relatief hoge geluidsbelasting;

Afspraken

- Partijen gaan periodiek afstemmen met een nog te vormen Bestuurlijke Afstemmingsgroep, waarin alle Partijen zijn vertegenwoordigd;
- Partijen gaan een projectgroep duurzaamheid samenstellen met beschikbare tijd voor personele inzet;
- Een vertegenwoordiger vanuit de projectorganisatie N33 gaat in beginsel gedurende de periode van de planfase tot en met de realisatiefase in de projectgroep duurzaamheid de rol van technisch voorzitter vervullen. Daarna en desgewenst eerder, wordt het voorzitterschap ondergebracht bij een andere organisatie;
- De projectgroep duurzaamheid heeft als opdracht de relaties tussen de verschillende partijen te onderhouden, de inhoud van de duurzame intenties te vertalen in een concrete aanpak en deze naar een uitvoering te brengen;
- De projectgroep duurzaamheid stelt op basis van deze intentieovereenkomst als eerste een Plan van Aanpak op waarin het doel, de planning, rolverdeling en financiële afspraken worden vastgelegd;
- De projectgroep duurzaamheid kent een vaste kern die de uitvoering van het Plan van Aanpak begeleidt en stuurt. Om de vaste kern wordt een flexibele schil gevormd waarvan de samenstelling aangepast is aan de kansen en ontwikkelingen in de actualiteit;
- De projectgroep duurzaamheid dient zorg te dragen voor de noodzakelijke verbindingen tussen de verschillende duurzaamheidsprojecten/processen. Waar kansrijk worden daarmee nieuwe kansen voor duurzame gebiedsontwikkeling gecreëerd die vervolgens in co-creatie met betrokkenen tot realisatie kunnen worden gebracht;
- Partijen dragen ieder hun eigen kosten die (mogelijk) voortvloeien uit deze intentieverklaring;
- Partijen kunnen hierbij elk moment eenzijdig dan wel gezamenlijk besluiten dat zij geen gevolg meer willen geven aan deze intentieverklaring. Partijen brengen elkaar van een dergelijk besluit per ommegaande schriftelijk op de hoogte .

Aldus overeengekomen en in 10-voud opgemaakt te Appingedam, op 19 november 2018

Ondertekening

Provincie Groningen
F. Gräper- van Koolwijk, gedeputeerde

Rijkswaterstaat
E. Slump, Hoofdingenieur-directeur Noord Nederland

Gemeente Midden Groningen
J. Borg, wethouder

Gemeente Appingedam
L. van der Tuin, wethouder

Gemeente Delfzijl
IJ. Rijzebol, wethouder

Groningen Seaports,
C. König, directeur

Stichting Building
R.A. Koops, directeur-bestuurder

NMG
J.W. Lobeek, directeur-bestuurder

GrEK
J. Duut, voorzitter

New Energy Coalition
G. Lankhorst, directeur

Bijlage 1 Intentieverklaringen van de partners

Ondergetekenden:

Provincie Groningen te Groningen, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw F. Gräper-van Koolwijk, gedeputeerde van de provincie Groningen, hierna te noemen 'provincie Groningen';

De minister van Infrastructuur en Waterstaat, handelend als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw E. Slump, hoofdingenieur-directeur Rijkswaterstaat Noord Nederland, hierna te noemen 'Rijkswaterstaat';

Gemeente Midden Groningen, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer J. Borg wethouder van de gemeente Midden-Groningen, hierna te noemen 'gemeente Midden-Groningen';

Gemeente Appingedam, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de mevrouw L. van der Tuin, wethouder van de gemeente Appingedam, hierna te noemen 'gemeente Appingedam';

Gemeente Delfzijl, in deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer IJ. Rijzebol, wethouder van de gemeente Delfzijl, hierna te noemen 'gemeente Delfzijl';

Groningen Seaports, in dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer C. König, directeur, hierna te noemen 'Groningen Seaports';

Stichting BuildinG, in dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer R.A. Koops, directeur-bestuurder, hierna te noemen 'BuildinG';

Natuur en Milieufederatie Groningen, in dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer J.W. Lobeek, directeur-bestuurder, hierna te noemen 'NMG';

Coöperatie Groninger Energiekoepel U.A. (GrEK), in dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer J. Duut, voorzitter, hierna te noemen 'GrEK';

New Energy Coalition, in dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer G. Lankhorst, directeur, hierna te noemen 'New Energy Coalition';

De provincie Groningen, Rijkswaterstaat, De gemeenten Midden-Groningen, Appingedam, Delfzijl, Groningen Seaports, BuildinG, de NMG, GrEK en de New Energy Coalition hierna afzonderlijk te noemen 'Partij' en gezamenlijk 'Partijen';

In overweging nemende dat:

Provincie Groningen de ambitie heeft dat haar provincie in 2050 energieneutraal is en wil bijdragen aan de doelstellingen van het SER-Energieakkoord om in de periode tussen het jaar 2020 en 2023 respectievelijk 14% tot 16% van de totale energie duurzaam op te wekken. Eén en ander in het licht van de klimaatconferentie in Parijs (2015).

Provincie Groningen:

- samen met gebiedspartners een uitdaging heeft om (versneld) 'van het aardgas af' te komen;
- zich realiserende dat dit nieuwe Energielandschappen tot gevolg heeft, die landschappelijk moeten worden ingepast;
- streeft naar een maatschappij waar grondstoffen circulair worden toegepast;
- haar natuur, waar mogelijk óók bij ingrepen in het landschap wenst te versterken ;
- betrokkenheid van inwoners bij grootschalige veranderingen in de leefomgeving belangrijk vindt;
- als mede-opdrachtgever de ambitie heeft uitgesproken de verdubbeling van de N33 tot een icoon op het gebied van duurzaamheid te maken.

Rijkswaterstaat de ambitie heeft om in het jaar 2030 energieneutraal te zijn en bovendien wil bijdragen aan de Rijksbrede doelstellingen van het SER-Energieakkoord om in de periode tussen het jaar 2020 en 2023 respectievelijk 14% tot 16% van de totale energie duurzaam op te wekken. Eén en ander in het licht van de klimaatconferentie in Parijs (2015).

Rijkswaterstaat:

- de Green Deal GWW heeft ondertekend en daar naar handelt;
- als mede-opdrachtgever de ambitie heeft uitgesproken de verdubbeling van de N33 tot een iconisch project op het gebied van duurzaamheid te maken;
- streeft ernaar in het jaar 2030 volledig circulair te werken.

De gemeenten Midden Groningen, Appingedam en Delfzijl, net als de provincie en Rijkswaterstaat, de doelstellingen van het Nederlands Energieakkoord voor Duurzame groei ondertekend hebben.

De gemeenten:

- zich inzetten om de energietransitie optimaal te faciliteren, met focus op de toename van het aanbod duurzame energie en tegelijkertijd de inzet op vermindering van het huidige energieverbruik;
- belangrijke stappen zetten teneinde de negatieve gevolgen voor het klimaat en de effecten van de mijnbouw tegen te gaan;
- een voorbeeldfunctie hebben op het gebied van duurzaamheid en bij de uitvoering van werken waarbij zij betrokken zijn dit ook in praktijk zullen brengen;
- participatie van en samenwerking met bewoners, energie coöperaties, bedrijven en organisaties voor draagvlak, betrokkenheid en meedoen in duurzame initiatieven belangrijk vinden;
- zorgdragen voor beleidsmatige aansluiting van duurzaamheidsinitiatieven met beleidskaders als de Omgevingswet en gemeentelijk beleid over duurzaamheid en energie;
- samenhang met de versterkingsopgave en de in dat kader opgestelde programma's op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid en het versterken van de regionale economie belangrijk vinden.

Groningen Seaports

- investeert in innovatie en kennis om daarmee de duurzame economische groei van de regio te stimuleren;

- streeft naar een circulaire economie waar bedrijven in de regio een bijdrage aan leveren;
- werkt aan het vergroenen van de chemiesector en de energietransitie, waar deze regio koploper in is, hiertoe werkt Groningen Seaports aan de beschikbaarheid van voldoende regionale opgewekte hernieuwbare energie. Deze activiteiten voeren we uit binnen de klimaattafel Noord-Nederland;
- duurzame mobiliteit voor goederen en grondstoffen faciliteert en stimuleert door het beschikbaar hebben van kades voor het transport over water;
- innovaties in duurzame brandstoffen, waaronder waterstof en elektrisch rijden stimuleert;
- aan het verbinden van de industrie in de regio werkt via moderne infrastructuur in de breedste zin van het woord.

De Stichting BuildinG (Build in Groningen) als onafhankelijke non-profit organisatie tot doel heeft bouwinnovatie aan te jagen en te faciliteren, onder het motto "Thuis in de toekomst". BuildinG is in samenwerking met Bouwend Nederland en TNO opgericht door de Economic Board Groningen en de Hanzehogeschool. BuildinG:

- in samenwerking met o.a. EnTranCe een kennis- en innovatienetwerk organiseert en een proeftuin met demo- en testfaciliteiten op de Zernike Campus faciliteert.
- als speerpunten bevingsbestendig bouwen, circulariteit, energietransitie en digitalisering heeft;
- gericht is op duurzame vernieuwing van de gebouwde omgeving met een economische spin-off voor de regionale bouwconomie en met een focus op bewoners en eindgebruikers;
- actief wenst bij te dragen aan uitdagende innovatieroutes, proeftuinen voor prototyping, het testen van innovatieve technieken en circulaire materialen.

De Natuur en Milieufederatie Groningen zich inzet als onafhankelijke non-profit organisatie voor zowel landschap en biodiversiteit als duurzame energie. Zij de transitie naar een duurzame energievoorziening wil aanjagen en versnellen met aandacht voor draagvlak. Dit houdt voor de NMG in:

- kennis en expertise inzetten
- afstemming met haar netwerk en achterban mogelijke kansen en knelpunten vroegtijdig inventariseren en meedenken aan gedragen oplossingen en mogelijkheden.
- de NMG denkt actief mee aan een participatief model, de verdeling van de lusten en de lasten.
- de inpassing van duurzame energie in relatie tot de belangen van omwonenden, natuur en landschap.

Groninger Energiekoepel

- een coöperatiekoepel is vóór en dóór de leden (lokale energiecoöperaties);
- de lokale energie beweging versterkt en versnelt: lokale initiatieven spelen een belangrijke rol in de transitie naar een duurzame energiehuishouding om daarmee onze regio sociaal en economisch te versterken;
- burgers helpt en activeert, om zo betrokkenheid, bewustzijn en verantwoordelijkheidsgevoel te creëren met betrekking tot gebruik en opwekken van energie;
- lokale energiecoöperaties laat groeien en nieuwe coöperaties helpt te ontstaan, waarbij deze in staat worden gesteld zelf energie op te wekken ten gunste van haar leden;
- het eigen coöperatieve energiebedrijf Energie Van Ons (voorheen NLD) inzet om de leden ook daarin regie over hun eigen energie te geven;
- met de deelname aan dit project de inzet en positie van haar leden aangrenzend aan de N33 Midden wil versterken en uitbouwen.

Kernwaarden van GrEK zijn Bottom-up, Collectief, Coöperatief, Dienstbaar en Transparant.

New Energy Coalition haar expertise wil ontsluiten en inzetten ter ondersteuning van de 'Partijen' op het vlak van (duurzame) energie, circulaire economie, biobased economy en de X-overs en integratie daartussen. Met speciale aandacht voor businessdevelopment waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met locatie- en regiospecifieke aspecten.